

विषय : भूगोल-अर्थशास्त्र

पूर्व परीक्षा : १

मार्क : ४०

वेळ : २ तास

इयत्ता : १० वी

- सूचना:
१. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
 २. उजवीकडील अंक पूर्ण दर्शवितात.
 ३. भारताच्या नकाशा आराखड्याच्या वापर प्रश्न क्र. ३(अ) साठी करावा.
 ४. नकाशा काढण्यासाठी स्टेन्सिलचा वापर करण्यास परवानगी आहे.
 ५. आलेख कागदाचा वापर प्रश्न क्र.३(ब) साठी करावा.

प्रश्न १ अ) कंसात दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडून विधाने पूर्ण करून लिहा : ३

१. या संकरित मेंढीची लोकर उच्च प्रतीची मानली जाते.
(चोकला, मारवाडी, पुंगल, मालपुरी)
२. भारताच्या मध्यातून जाते. (विशुववृत्त, कर्कवृत्त, मकरवृत्त, ऑक्टिक वृत्त)
३. किनारा हा खडकाळ किनारा आहे. (गुजरात, कोरोमंडल, कोकण, मलबार)

ब) 'अ' स्तंभातील घटकांबरोबर 'ब' स्तंभातील घटकांच्या योग्य जोड्या लावा : ३

'अ' गट	'ब' गट
१. शिमला	अ) तेल शुद्धीकरण
२. इम्फाळ	ब) कागदनिर्मिती
३. बरोनी	क) मणिपूर
	ड) हिमाचल प्रदेश

प्रश्न २अ) खालील विधानांची भौगोलिक कारणे लिहा : (कोणतीही दोन) ४

१. गंगेच्या उपनद्या विध्वंसक ठरतात.
२. अतिपर्जन्य असलेल्या प्रदेशात जांभी मृदा आढळते.
३. पश्चिम किनारी प्रदेशात जास्त विस्ताराची सपाट मैदाने नाहीत.
४. भूगोलाच्या अभ्यासात प्रादेशिक दृष्टिकोन हा अत्यंत महत्वाचा असतो.

ब) थोडक्यात टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन) ४

१. मध्यवर्तीय पठारी प्रदेशातील पर्यावरणीय समस्या -
२. माळवा पठार -
३. पूर्व किनारी मैदानातील शेती -

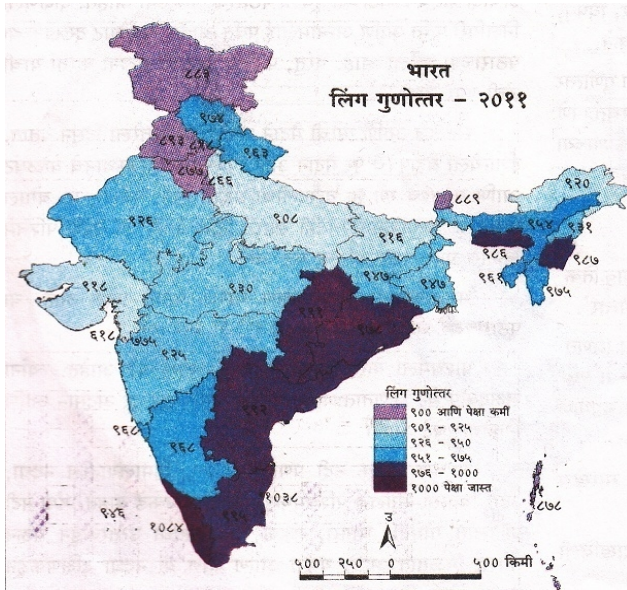
प्रश्न ३अ) खालील सांख्यिकीय माहितीच्या आधारे साधा रेखाआलेख काढा : २

वर्ष	गहु उत्पादन (लाख टन)
1999 - 2000	76
2000 - 01	69
2001 - 02	72
2002 - 03	65
2003 - 04	72

ब) नकाशाचे वाचन करुन त्यासंबंधी दिलेल्या प्रश्नांची उत्तरे लिहा : (कोणत्याही दोन)

२

प्रश्न :

१. सर्वात जास्त लिंग गुणोत्तर कोणत्या राज्यात आहे?
२. महाराष्ट्रात लिंग गुणोत्तर किती आहे?
३. गोवा या राज्यात लिंग गुणोत्तर किती आहे?
४. भारतात सर्वात कमी लिंग गुणोत्तर कोणत्या राज्यात आहे व किती?

क) तुम्हांस पुरवलेल्या भारताच्या नकाशा-आराखड्यात खालील घटक दाखवा; तसेच त्यांची नावे द्या. सूची आवश्यक आहे. : (कोणतेही दोन)

१. मरुस्थळी
२. आसामचे खोरे

३. छोटा नागपूरचे पठार
४. विंध्य रांग

प्रश्न ४. खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा : (कोणतेही दोन)

१. द्वीपकल्पीय पठारावरील हवामानाची माहिती लिहा.
२. गंगेच्या त्रिभूजप्रदेशाचे थोडक्यात वर्णन करा.
३. राजस्थानमधील जलसंचयनाच्या पारंपारिक पद्धती लिहा.

अर्थशास्त्र

प्रश्न ५. खाली दिलेल्या पर्यायांतून योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा :

१. भाववाढीमुळे विदेशी मांडवलाच्या प्रमाणात..... होते.
अ) घट ब) वाढ क) घसरण.
२. वस्तू आणि सेवांचा वापर करणाऱ्या किंवा उपभोग घेणाऱ्या व्यक्तिला म्हणतात.
अ) ग्राहक ब) विक्रेता क) उत्पादक

प्रश्न ६. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी एक किंवा दोन वाक्यांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही तीन)

१. नैसर्गिक साधनसंपत्तीची दोन उदाहरणे द्या.
२. खासगी क्षेत्र म्हणजे काय?
३. सार्वजनिक वितरण प्रणालीचे कोणतेही दोन फायदे लिहा.
४. ग्राहकांच्या कर्जाचा उद्देश काय आहे?
५. सार्वजनिक वितरण प्रणालीच्या व्यवस्थापनाची जबाबदारी कोणाकडे असते?

प्रश्न ७. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर पाच ते सहा वाक्यात लिहा :

१. सार्वजनिक वितरण प्रणालीत केंद्र सरकारची जबाबदारी स्पष्ट करा.
२. भाववाढीचे उत्पादनावर होणारे परिणाम स्पष्ट करा.

४